

הַלְבוּת שְׁפֵת סִימָן רְכוּ

ביאורים ומוספים

[משנ"ב ס"ק ט]

אם אין צליה אָפָה¹¹].

ולכתוב, אין זה נחשב סדיבור, ואינו נחשב כבן דעת.
וחרש שיכול לדבר באופן שיובנו דבריו לרוב האנשים, כתב
בשו"ת אגרות משה (שם). שדינו כבן דעת, וכן כתב הגרש"ז
אויצרבך (שם).

11) ובטעם איסור יציאת הבהמה מרשות לרשות כשהאוכף עליה,
כתב לקמן (סי' שה ס"ק בח) שהאוכף נחשב כמשא, ואינו טפל
לבהמה, שהרי אינו מחמם את כל גופה.

[משנ"ב ס"ק טז]

וְכִבּוֹא לְהוֹלִיךָ אַרְבַּע אֲמוֹת בְּרִשְׁוֹת־הָרְבִיבִים¹⁷, וּבְקִשֵׁי גְדוּל הַתִּיּוֹד
תַּזְוִל דְּבַר זֶה מִשּׁוּם פְּסִידָא וּמִפְּנֵי שְׂאָדָם בְּהוֹל עַל מְמוֹנוֹ¹⁸.

[משנ"ב ס"ק יז]
וְעִין פְּכִית־יוֹסֵף דִּישׁ סִכְרָא דְטוֹב לְרַכֵּב שֵׁם מְלִילָה בְּרַגְלֵיו¹⁸
וכו', וְגַם עַל תְּחוּמֵינָא¹⁸, מַה שְּׂאִין פֶּן אִם יִלָּף בְּרַגְלָיו לֹא יַעֲבֹד
בַּק עַל תְּחוּמֵינָא¹⁴ וכו', שְׁלֹא לְהַגְבִּיחַ קוֹל וְיִקְרָה בְּמַתְרָא¹⁶.

17) ואף להוליך חפץ באופן זה בכרמלית, כתב השו"ע לקמן (סי'
שמט ס"ה) שאסור, וכפי שביאר המשנ"ב שם (סי' יט) בשם הטי"ז,
שאם נקל בזה, קרוב הדבר שיבוא להוליכו ד' אמות בבת אחת.
ובשם הגר"א כתב (שם) שכל דבר שאסרו חכמים ברשות הרבים
משום שבות, אסור גם בכרמלית.

12) ובטעם הדבר שאין הרכיבה אסורה משום שבהמתו נושאת
אותו ואינה שובתת, כתב השו"ע לקמן (סי' שה סכ"ב), שהוא
משום שיהי נשוא את עצמו, וביאר המשנ"ב שם (סי' עה),
שאף על פי שבודרך בלל אין טעם זה מועיל אלא לפטור מאיסור
תורה, מ"מ לגבי שביתת בהמתו מועיל הוא להתיר את הדבר
לגמרי.

18) אכן, להוליך פחות מד' אמות פעם אחת בלבד, כתב לקמן
(סי' שמט ס"ק טז) שמותר בכל אופן.

[ביה"ל ד"ה יתנו]

אָבָל בְּנֵי קָטָן שֶׁהוּא בֶּן חֲנֻכָּה מְדַבֵּר בְּדַבְרֵי, יִקְרָא לְתַרְשׁ וְשׁוֹטֵה¹⁹ וכו', שְׂאִינָם
בֶּן חֲנֻכָּה כְּמוֹ קָטָן²⁰].

13) ואף שהקרן גבוה מעשרה טפחים, ולענין דינים רבבן, כגון
הליכה פחות מ"ב מיל, קיימא לן שאין איסור תחומין באדם
הנמצא למעלה מעשרה טפחים נכמבואר בשו"ע לקמן (סי' תד
ס"א) ובמשנ"ב שם (ס"ק ד), כתב לקמן שם (ס"ק ג) שבמקום הרחב
ד' טפחים על ד' טפחים, שתשמישו נוח, יש משום איסור תחומין
אף כשהוא גבוה יותר מעשרה טפחים.

19) ונמי שיש לו שני בניו, האחד שהגיע לחינוך, והאחר קטן יותר
שעדיין לא הגיע לחינוך, וצריך שאחד מהם יעשה מלאכה עבור
חולה שיש בו סכנה, כתב בשו"ת שבט הלוי (ח"ו סי' לח) שיאמר
לבן הקטן שעדיין לא הגיע לחינוך לעשותה.

14) ואף שהבהמה יוצאת מחוץ לתחום, אין הבעלים עובר בזה
על שביתת בהמתו. ובטעם הדבר כתב הגרש"ז אויצרבך (שולחן
שלמה ס"ק א אות ה), שיציאה מחוץ לתחום אינה מלאכה, ואין
איסורה אלא איסור גברא.

20) וכן לגבי חרש ושוטה הרוצים לברך ברכת המזון ולהוציא
אדם פקח שלא אכל כדי שביעה, כתב הפמ"ג (משב"ז ס"ק ד)
שאף על פי שהקטן יכול להוציאו, כמבואר בשו"ע לעיל (סי' קפו
ס"ב), מ"מ אין החרש והשוטה יכולים להוציאו, מפני שאינם בני
חינוך.

15) ולקרוא לבהמה לבא אחריו והיא הולכת מרצונה, כתב האגלי
טל (חורש ס"ח) שאין בזה איסור, מפני שלא נאמר איסור 'מהמר'
אלא כשבחמה הולכת בעל כרחו מפני אימת בעליה, אך לא
כשהבהמה הולכת מדעתה.

[ביה"ל ד"ה הג"ה]

וְאוֹלֵי יַם לִפְנֵי, דְּמַה שְּׂאֲמְרוּ שְׂאֲסוּר בְּקָטָן הַעוֹשֶׂה עַל דַּעַת אָבִיו הוּא בֶּן
מְדַבְּרֵי סוּפְרִים²¹].

[משנ"ב ס"ק יב]
אָבָל תַּרְשֵׁי, דַּעֲתָא קְלִישְׁתָּא אֵית לָהּ¹⁶].

21) אמנם בשעה"צ לקמן (סי' שלד ס"ק נד) כתב, שכשעושה הקטן
מלאכה על דעת אביו, אסור הדבר מדאורייתא, שנאמר 'לא
תעשה כל מלאכה אתה ובנך ובתך' [וראה בשו"ת חתם סופר
(או"ח סי' פג) שכתב שאסור מדאורייתא, וכן הוא בשו"ת אחיעזר
(ח"ג סי' פא ס"ק כג), מאידך, בשו"ת בית אפרים (יריד סי' סב)
כתב שאינו אסור אלא מדרבנן, ובשו"ת שבט הלוי (ח"ו סי' קד)
ליקט דעות הפוסקים בזה].

16) ואף חרש שהוא חכם ונבון, כתב בשו"ת אגרות משה (יר"ד
ח"ד סי' מט) שגזירת הכתוב היא להחשיבו כמי שאינו בן דעת,
וכן כתב הגרש"ז אויצרבך (שו"ת מנחת שלמה ח"א סי' לד),
וביאר, שהואיל ואינו שומע ואינו מדבר, אי אפשר להחשיבו
כחאראי על מעשיו. והוסיפו, שאף על פי שיכול הוא לסמן בידיו

הלכות שבת סימן רסו

מא

באר הגולה

ז הרקיעים פירט כי
 ח שם בקמרא ט שם
 י שם כ שם בקמרא
 ו לא אפסקא הלכתא
 בהרא ופסק הריף
 ורואיש דבבית פטר
 עבד ל סגיד בשם
 הרקיעא והקבין
 ושאר מקורשים
 מ שם בקמרא

היא, *ובשתיא עומדת נוטלו הימנה, (ט) ולאחר שפתחו ונתקרו בגולה נתיקנו. ויניש אומרים שצריך להזהר מלהנהיגה בקול רם כל זמן שהפיס עליה: הגה והוא לא ירפב על התמור אלא ילף בגלגלי. ואם הוא צריך לצאת חוץ לתחום מפני שמתנבא מן הלסטים או שאר סכנה, (י) ואפלו הוא תוך התחום, יכול לישב על התמור ולרכב (ריב"ש ובי"ב בשם תשב"ץ): ג הנה עמו חמור וחרש שוטה וקטן, יניקנו על התמור ולא יתנגה (יא) לאחר מאלו: ד הנה עמו חרש לשוטה, לפי שאין לו דעת (יב) כלל: ה שוטה וקטן, יתנגו לשוטה, שהקטן יבוא לכלל דעת. פ חרש וקטן, *יתנגו (יג) למי שינצוה: ו ליש אומרים, שששנותו לאחד מאלו, מניחו עליו (יד) פשהו מהלך ונוטלו ממנו פשהו עומד: *הגה ודוקא כשנותן להם משחשבה, אבל בשנותן להם (טו) מבעוד יום מתר בכל ענין: ז (טז) אם אין עמו שום אדם מקל

באר היטב

תרא דלא קאמר משום שביחב בהמתו, משום דאמא לאשמועינן אפלו אין בהמה שלו צריך להזהר בה כד"ש אם בהמה שלו דאיכא

תרא דלא קאמר משום שביחב בהמתו, משום דאמא לאשמועינן אפלו אין בהמה שלו צריך להזהר בה כד"ש אם בהמה שלו דאיכא

משנה ברורה

ואפלו אם אין בהמה שלו צריך להזהר בה, (י) דאסור מתמר שנה אפלו בהקמת אחרים, וכל ששפן אם בהמה שלו, דאיכא תרתי: מתמר ושביחב בהמתו: (ט) ולאחר שתתור וכו'. ואם מעצמה אינה מתחלת לילך, הוא יכול לנרזה שתתחיל לילך אם אין עליה אבר¹¹, ומשום כיוון שבתחלת הלוכה אין שום דבר מנח עליה אין שנה בנה אסור מתמר. וכל זה פשההמה היא לכדה, אבל אם היא מושכת בעגלה, כשיגער עליה בקול להתחיל לילך אחר ששעמה, היא עובר על אסור מתמר, ואין לו שום עצה להמלט מאסור זה, דאפלו אם הפקיר בהמה ואינו עובר על אסור שביחב בהמתו, הלא עליה פנים עובר על אסור מתמר, וכפ"ל, (יא) ועל-פן אם קשה לו לעמד במקומו, יראה לשלח למקום הסמוך ויביא משם אינו יהודי שיביא העגלה למלון, ויפקיר בהמה, שלא יעבר על שביחב בהמתו, ובה יסלק מפל מכשולים. וכל זה פשהו בתוך התחום, אבל למי שהחשיך חוץ לתחום, אין לו התר כלל אם לא במקום סכנה: (י) ואפלו וכו'. ברוש: ואז אין אסור פשילה בגלגלי אלא ונקא אם רוכב, אפלו הכי יכול לרכב בהמת סכנה, וכל ששפן פשהו חוץ לתחום, דנעשה אסור בלאו הכי בהליכה, בנדאי ויכל לרכב ולהעצל מהם. ועין בבית יוסף ד"ש סכרא דטוב לרכב שם מילף בגלגלי¹², אף הוא דחה אותה שם, עין שם. (יב) ואפלו לפי סברא ההיא, ודוקא לענין רכיבה, אבל פשההמה מושכת בקרון, אפלו אם הקרון גבוה צשנה, לכלי עלמא טוב יותר שאלף בגלגלי משישש בקרון, פי עליהי השיכה עובר על אסור שמושי בפעלי-חיים וגם על תחומין¹³, מה שאין פן אם ילף בגלגלי לא יעבר רק על תחומין¹⁴; וכלבד כל אלה, מצוי עליהי השיכה בקרון לעבר על אסור מתמר. והמקום סכנה הכל שרי. כתב הפרי מגדים: יש להזהר בשעומדת בשבת ברשות הרבים עגלה ריקנית עם סוסים, שלא להגביה קול ונהנה ממחמור¹⁵ אפלו בהמת אחרים,

באר הגולה

אינו יהודי וכו'. עין שם. ומה שכתבתי במשנה ברורה: או על-גלגלים בינו לבין עצמו, עין לעיל בסימן רמו בשלחן ערוך ובבאור הגר"א שם דבהו יצא על-גלגלים פנים לדעת הר"א"ש, ולכתחלה יזהר בזה מאד שיתנה הקטר על גלגלים פני אחד ולא בינו לבין עצמו, דלדעת הרמב"ם והחשן משפט בסימן רעג סעיף ז, אפלו מן התורה לא חוי הקטר בזה: *ובשתיא עומדת, משמע מפשטא דלשנא דהיינו לאחר שעמדה. ותרמב"ם פסק, פשהו רוצה לעמוד קרם שעמדה, כדי שלא יתנה לא עמדה ולא הנחה, וכן העתיק בלבוש. אף הרשב"א בחדושי פתב על דברי הרמב"ם שאינו נראה בן (ת"ש): * יתנגו למי שינצוה. כתב הפרי מגדים: יראה לי דתקנו ודוקא שאינו בנו, אבל בנו קטן שהוא בר חופף סודרונן, יתנגו לחרש ושוטה¹⁶, ומסתפק שם דאפשר אפלו אם החרש ושוטה הוא בנו, שאינם בר חופף כמו קטן¹⁷: * הג"ה (ודוקא וכו', מתר בקל ענין. מלשון זה משמע דאפלו אם יתור החרש שוטה וקטן ונעמד משחשבה, אין צריך לזהר לטל כמנו כמו בהמה למעלה, והשעם הוא כמו שבארתי במשנה ברורה, וכן כתב בלבוש. וקשה לי, דאם-כן אפלו אם נמן על החרש שוטה וקטן משחשבה, אמאי פסק השלחן ערוך דנוטל ממנו פשהו עומד, דתני משום כדי שלא יעשה אחר-כך החרש שוטה וקטן עקרה עליהו, הא כמה שנתנו עליו בפעם ראשונה פשהו מקלף טעי, כיון דתחלת נתינתו על חרש שוטה וקטן בהקרא הניחה, שלא עשה עקרה עליהו שפכנו עליו פשהו מהלך, ומה שפשהו עקרה חרש אחר עמידתו, הלא מעצמו עשה דבר זה, ודמי להא דתקנו עליו מבעוד יום? ודחוק יש לחלק, דתקנו עליו מבעוד יום, ענין לא תביע זמן אפריה קצת הנתינה, על-פן לא דמי כלל למאכלי אסור בנדים, מה שאין פן בנתנו משחשבה, שאיני זמן אסורו בתחלת נתינתו עליו, לכן אף דתקנו פשהו מהלך צריך על-גלגלים לזהר לטל ממנו פשהו כדי שלא יעשה עקרה פניס אחר-כך. ומכל מקום אפתי לשה: אמאי מטר מבעוד יום, הא תמן (שבח קמ"א): קטן שבא לכבות אין שומעין לו מפני ששביחבו עליה, והיינו מפני שיועד שניתא לאביו ככה והוא עושה דבר זה לרצונו, לכה אסור: ואם-כן בענינו, שנתנו לקטן הפיס כשהוא מהלך, מאי הוי, אמאי מטר לו להניחו אחר-כך לעקר הכיס כשעמד משחשבה. מי עדיף מאלו בא הקטן מעצמו משחשבה לטל הפיס ולהביאו למקום המשפס, הנה צריך אביו למחות בידו פשיעו שניתא לאביו ככה, וכל ששפן בענינו ששפן לו על דעת זה מבעוד יום? וראוי יש לוטר, דמה שאקרו שפסור קטן העושה על דעת אביו הוא רק מדברי סופרים¹⁸, כיון שאינו מצוהו פפריש

וכמו שכתבנו למעלה, וכל ששפן עגלות גמוכין בימי החורף, שקורין שליט"ן¹⁹, דאין גבהו עשירה: ג (יא) לאחר מאלו. שהו (יג) בני-אדם במותו, ואחי לאחלופי באדם אחר המתיב במצות: ד (יב) כלל. אבל חרש, (יד) דעתא קלישתא אית לה²⁰: ה (יג) למי שינצוה. דכל אחר יש לו מעלה בפני עצמו, וכנ"ל: ו (יד) פשהו מהלך. וכנ"ל בהמה בסערי ב, והשעם: כדי שלא יעשו החרש שוטה וקטן אסור דאורייתא עליהו, (טו) ואף-על-פי שאינו מצוה על שביחבתם כמו בהמה, מפל מקום הרי אסור להאכילם אסור בנדים, ויבדלקמן בסימן שמג לענין קטן, והוא הדין לחרש ושוטה, כמו שנתפאר שם: (טו) מבעוד יום. דאז אינו נקרא זה מאכיל בנדים, כיון דעשה ענין לית בה אפריה, (טו) ומה שיעמד החרש שוטה וקטן אחר ששחשבה ואת-כך חזרו ועיקר בגלגלי, הלא מעצמו עושה זה ואין צריך למחות בידו כשעושה אסור, על-פן אין צריך לטל הפיס מעליו פשעומד, אבל בהמה, שהוא מצוה על שביחבת בהמתו, וגם שהוא מתמר אתריה, על-פן אף שהיניש עליה מבעוד יום, תיב לטל הימנה כשעומדת משחשבה להשתין מים וכיוצא בזה, ולחזור ולהניח עליה אחר ששכר עקרה בגליה ללכת, כדי שלא תעשה עקירה והפסה בכיס שלו בשבת ויעבר על אסור-תורה. והמגן-אברהם מצדד להחמיר אף מבעוד יום, ונראה דבכרמלית יש להקל: ז (טז) אם אין עמו וכו'. דשבות חמור הוא מאד, דלמא לא יצמצם פשעורו ויבוא להוליק ארבע אמות ברשות הרבים²¹, ובקשי גדול התירו ת"ל דבר זה משום פסידא ומפני שאדם בהול על ממונו²², וכנ"ל, ולכה לא התירו ת"ל

שער הענין

תרומם: 1 מנרה להקלה על-פני השלג.

(י) וקב"ן ונש"א גר"ן וריב"א וריב"ש. ועין בפשטא דרם שפכת דאין לצוה דעת הלסם משנה שהביא באלהי רבה אפלו לקנין: (יא) תי"א דם: (יב) פשטו: (יג) גמרא: (יד) גמרא: (טו) לבוש: (טז) לבוש:

הלכות שבת סימן רסו

אלו, ויטלטלנו (יז) פחות (יה) פחות (י) מארבע אמות. ודוקא כיסו או מציאה (יט) שבאה לידו, *אבל אם לא בא לידו לא: ח יוש אומרים, דדוקא מי שהחשיף לו פדך, שהיה סבור שעדין יש שהות (כ) פיום, אבל מי שניצא מביתו (כא) סמוך לתשכה ושכח והוציא לרשות הרבים, (כב) לא התירו לו בשום אחד מהדברים האלו: ט (כג) שהגיע לתצר החיצונה המשתמרת, נוטל (כד) מעל התמור פלים הנשלים, ושאינם נשלים, מתיר את התכלים והשקים נופלים. *ואם היתה פוענה גלי וכוונת שאסור לטלטלם, בגין שהם כוסות של מקווי דם שאין ראויים בשבת לכלום לפי שהם (כה) מאוסים, ואם פלו לראץ ישברו, מניח תחתיהם פרים וכסתות. ודוקא במשאות קטנים (כו) שיכול (כו) *לשמטן

נ דבנו וזכום חלק א
קשם יט פקדשים
ס שב במשנה
ע שם ק"ד

באר היטב

מד"א צריך לישב בכל פחות מד"א, שאליכ אפ"י שצומד חיב, ונראה דהוה אם א' נושא לבד או צריך לישב, אבל אם א' נותן לתברו פחות מד"א א"צ לישב שום א', דבכל א' הוי מעשה חדש, עכ"ל ט"ו. ועין בתשובת עבודת הגרעני סימן קד דמתיר שם לעני העומד בחצן בכרמלית וכרמלית פשוט דו לחצו ויטל העני ממנו, ע"ש, א"כ לפ"ז ה"ג מוציל הו"שטה שתקח אשה אחרת מניה, ופנתה ישראל ויורה שאין עושין זה ע"י א"י, רק לעשות ע"י הו"שטה מדי"י לכרמלית. ועין די"א חזון סימן שמו שחולק על עבודת

(י) מד"א. כתב הט"ז: דבר פשוט שזה אין מועיל אלא טלטול ברה"א או בכרמלית שהאסור הוא מושם טלטול ר"א ע"כ טהני זה, אבל מרה"א לכרמלית וכ"ש לרה"א דהאסור הוא משום הוצאה מרשות לרשות דאסור אפלו פחצי אפה לא מועיל זה, וכ"כ רש"י בתשובת סימן נא: ע"כ לא יפה עושים אותן שנושאין מניוק למול בפחות פחות מד"א, ה"מ"ש לאסור מה שמוציאין מרה"א לרחוב שהוא כרמלית, אלא יוציאנו ע"י א"י מרשות לרשות ואח"כ וטלטלנו בפחות מד"א, וכתב ב"י בשם ר"י: בהתיר פחות

באר הלכה

לזה, והכא משני הפסד התירו. ואחר כך מציאתי שכן כתב בשלטי הגבורים בשם ריא"ז, אף הוא יש לו בענין זה שיטה אחרת.א. עין שם. ואולי תהו טעם האוסרים שהובא בקמן אברתם. ומכל מקום נראה לי דאפלו לדברי הפג"מ אברתם יש להתיר בכרמלית, עין ובמות קוד עמוד א בקמרא דמשני: בכרמלית דרבנן, ולישיטת הרשב"א דכתב דנה מתר אפלו למקפי לה בקצתם: * אבל אם לא בא לידו לא. עין בפריימגדים שזכרנו דדוקא פחות פחות מד"א אמות על ידי אדם אחר הוא דאסור, אבל מחברו להכיר. אף שכל אחר מוליק פחות מד"א אמות ועל דרך פן עושין, שרי, כמבאר בשמ"ט סעיף ג ובט"ז שם סעיף קט"ז א, דבאפן זה לא גזרו על פחות מד"א אמות: * ועי' דהוה דוקא כמצא דבר שמתר לטלטלו, אבל אם מצא דבר שאסור לטלטלו, אסור על-פלינים משום נקצה, וכדמבואר בסוף הסימן, עין שם במקור הדיון: * לשמטן. עין במשנה ברורה שכתבתי דיש מתירין במקום הפסד קבוע אפלו לבטל לכל היום, הוא מדברי הפג"מ אברתם, וכתב דהמגיד משנה כתב בן, וכן כתב בשלטי הגבורים בשם הרא"ש, וכן כתב ברש"י בהדריא, ולפיכך מצדו להקל במקום נגד הר"ן האוסר, שהוא חזקיהו בן: ומה דאסורין להניח פרים וכסתות תחת משאות גדולות, כתב דהוה משום שיכול לפרקן בנחת ולא יבוא לידו הפסד, ואם אי אפשר לפרקן, איך נכריצני דמפר ליהני פרים וכסתות אף במשאות גדולות. ופשוט מפג"מ אברתם דלאו דוקא בענינו, דהוה הדין דבעלמא מתר לבטל פלי מתקינו במקום הפסד קבוע. והגם דאין מבאר זה בהדריא ברש"י ושלטי הגבורים, מפל מקום מוכיח בן הפג"מ אברתם מדעמם, וכמו שבאר דינל מרקבה, עין שם [אכן לפי מה שבאר הרשב"א בחדושי על האי סוגיא, ע"ש, שוב אנדא דאת הטיל מרקבה, ויזילקמה]. והספר קרפן ונתנאל גם דאין הדין עם

קרקע: * כהבי האחרונים, דפחות פחות מארבע אמות יותר עדיף שיהיה על ידי שנים משהיה על ידי אחד: * ובזה לכלי עלמא אין צריך לישב שום אחר ולא לעמוד לפוש, דבכל אחד הוי מעשה חדש: (יט) שבאה לידו, וכנ"ל בסעיף א: ח (ב) פיום. שקצת אגס הש"ב: (כא) סמוך לתשכה וכו'. הטעם: (כב) דפושע הוא, כיון דקצת הוציאה הנה סמוך לתשכה, תהי לו לחש שפא לשכח ויטלטלנו ברשות הרבים, (כג) אבל משניצא מבעוד יום שרי על-פי הדרכים הנ"ל: (כד) לא התירו לו וכו'. רוצה לומר, שיעשה כפי המבאר לקמן בסעיף יב בהג"ה, דמתיר חגורו בשוק והוא נוטל ואומר לאינדיהודי לשמרו. ובספר אליה רבה הביא דעת הרשב"א החולק על ה"שאוומרים הנה וכו' וכו' לה גגם בנה יש לסמוך על כל הדרכים הנ"ל, וכתב דיש לסמוך עליו: ט (כג) הגיע להצער. הקשה המגן אברתם, דהא פי קאי בהמה פורקא לפני הפתח, מעיל מרשות הרבים לרשות הרביע, וכמו שכתוב סעיף יא: וצריך לומר דגבי דקמחו לא התירו פליף, ועין בפריימגדים שפדחק מאד בתרוץ זה. ויש מתרצים, דיהוה לטל מהבהמה תכף בבואה לתצר בעודה מהלכת, כדי שלא תהנה הפתח על ידי הפתח, (כג) או שיהיה לטל ממנה קדם שנכנסה לתצור, ולא יצת עליה עד לאחר שעקרה ונגליה לכנס לתצר, כדי שלא תהנה העקירה על ידה, ואף שאחר כך עומדת בתצור והני הנחה, לית לן פה, דכל דבר שבכבוד פסור אבל אסור, בהמורו מתר לכתלה: * (כד) מעל התמור. ונאפלו (כד) הם יותר מט"ו סאין שרי משום צער בעלי-חיים, אבל בלאו הכי אסור לפנות מן העגלה ללל, כמו שכתב סוף סימן שלג: * (כה) מאוסים. ואף על-גב דמקצה מתמת מאיס מפר"א, (כה) הניו היכא דחזו לכסויי בה מנא, אבל הכא לא חזו לכסות, שאם יפלו ישברו: (כו) שיכול וכו'. ולא נאסור (כו) מטעם פסיס לדבר האסור, כיון שלא היה צלילין בין השמשות: * (כז) לשמטן. ואף על-גב (כו) שקדם שפסיק לשמטם כלם בנחת שלא ישברו הפלים, הרי הם מכתלים מהיכנס באותה שעה על ידי זה, אפלו הכי התירו חכמים לעשות בן פדי שלא יהיה הפסד על ידי השכירה, וכתבו הרבה פוסקים, דדוקא פלים, שיש הפסד מרובה

שער הציצית

(י) ב"ח ואלה רבה: (יח) מוכח מגמרא שם לפי גרסתנו, עין שם: (יט) דבריי מש"א: (כ) ר"י, ויבואו הט"ז: (כא) לבוש: (כב) מגן אברתם: (כג) מסרש"א: (כד) קגן אברתם: (כה) מגן אברתם: (כו) מגן אברתם. ועין בדרך החיים: (כז) השב"א והר"ן:

הַלְבוֹת שֶׁפֶת סִימָן רַבּוֹ

ביאורים ומוספים

[ביה"ל ד"ה הג"ה]

הַלְבוֹת שֶׁפֶת הַרְשָׁבָא דְחַמְבָּ דְּהָא מִפְּרָא אֶפְלוּ לְמִסְפֵּי לָהּ בְּיָמֵיכֶם⁽²²⁾.

משום שיש בזה זילזול בכבוד השבת. ולמעשה, כתב שם (ס"ק יג) שאף שמעיקר הדין אין אנו מחמירים כשיטה זו, מ"מ כשהטלטול הוא לצורך דבר הרשות, טוב להחמיר שלא לטלטל כלל.

[משנ"ב ס"ק יט]

הִנְנוּ מְבַעֵד יוֹסֵם⁽³⁰⁾.

30) ובמונינו, שלדעת הרבה פוסקים אין לנו רשות הרבים מדאורייתא, דעת הגר"ש אויערבך (שש"כ פכ"ב הע' פא) שמסתבר להקל לדחות ברגלו מציאה שהיא מוקצה פחות מארבע אמות, ולאחר מכן ידחפוה כמה מחבריו פחות מארבע אמות, ואף כשבאה המציאה לידו לאחר שהתקדש היום, שכיון שאינו מטלטלה כדרכה אלא בשינוי, יש לסמוך על שיטת הרמב"ם (פ"כ מהל' שבת ה"ז) שהתיר לטלטלה אף ברשות הרבים גמורה.

[ביה"ל ד"ה אבל]

דבאָפֿן זָה לֹא נִרְוֶה עַל פְּחוֹת מַדֵּי אַמוּת⁽³¹⁾.

31) ולגבי טלטול על ידי שני בני אדם המטלטלים פחות מד' אמות לסירוגין כמה פעמים, כתב הביה"ל לקמן (סי' שמש ס"ג ד"ה וחבירו) שמשמע בדברי הפמ"ג שמותר, והעיר על דבריו, שמלשון השו"ע שם משמע שההיתר לטלטל פחות פחות מד' אמות על ידי כמה בני אדם, אינו נהג באופן שאדם אחד יטלטל כמה פעמים פחות מד' אמות.

[משנ"ב ס"ק נג]

דְּכָל דְּבָר שֶׁבִּפְתָּחוֹ פְּטוּר אֶבֶל אֶסוּר, בְּמִדּוּר מִפְּרָא לְכַתְּחִלָּה⁽³²⁾.

32) אמנם, לגבי בהמה היוצאת עם משאוי מרשות היחיד לכרמלית, כתב לקמן (סי' שה ס"ק מג) שיש אוסרים אף על פי שאין איסור זה מן התורה, וביאר בביה"ל שם (סי"א ד"ה ופוקק) שלדעתם לא הקילו אלא בענינו, משום הפסד הכיס, אך כשאין הפסד, אין לחלק בין רשות הרבים לכרמלית.

[משנ"ב ס"ק נד]

כְּמוֹ שֶׁכָּתַב סוֹף סִימָן שְׁלֵג⁽³³⁾.

33) שם (סי' ג) כתב הרמ"א, שחכמת של יין שהובאו על גבי עגלה, אסור להורידן לארץ, אלא אם כן עושה זאת לכבוד אורחים או לצורך מצוה, שהרי הוא כמפנה את האוצר, וכתב המשנ"ב שם (ס"ק יג) שאף באופנים אלו אסור הדבר, אם נפח החכיות הוא יותר מטיו סאין.

[משנ"ב ס"ק נה]

יֵאָדָּם עַל-גַּב דְּמִקְצָה מִמְּמַת מֵאוֹס מִתְּרָא⁽³⁴⁾.

34) כמבואר בשו"ע לקמן (סי' שי ס"א). ובביה"ל שם (ד"ה אף על פי) כתב, שהפמ"ג הסתפק אם לא הותר לטלטלו אלא כשצריך לגופו או למקומו, או שמא הותר אף לצורך הצלתו מהפסד. ובביה"ל לקמן (סי' רעט ס"ו ד"ה נר) כתב בשם הפמ"ג, שנחלקו ראשונים בדבר.

[משנ"ב ס"ק נו]

כִּינּוּן שֶׁלֹּא הָיוּ עֲלֵיהֶן בֵּינֵי-הַשְּׂמִיטוֹת⁽³⁵⁾.

35) וכן כתב בביה"ל לקמן (סי' שי ס"ו ד"ה מטה), שמשמע במג"א שדבר שנעשה בסיס באמצע השבת, מותר לנער את המוקצה ממנו, וראה מה שכתבנו שם בענין זה.

[משנ"ב ס"ק נז]

הָרִי הֵם מְבַשְּׁלִים מְהִיכְנִים בְּאוֹתָהּ שְׂעָה עַל-יְדֵי זָה⁽³⁶⁾.

36) ובמקום שאפשר לנער את המוקצה מן הכלי מיד לאחר שנפל לחוכו, כתב לעיל (סי' רסה ס"ק ה) שאין זה נחשב ביטול כלי מהיכנו אפילו לפי שעה.

[משנ"ב ס"ק יז]

אִינוּ מוֹעִיל זָה⁽²³⁾ וכו', יִרְדֵּק הַפִּיס כְּלֶאֱחָר נֶד לְבִיתוֹ⁽²⁴⁾ וכו', לְרַחֵב שֶׁהָיָה בְּרַמְלִית⁽²⁵⁾ וכו', עַל-יְדֵי אִינוּ-יְהוּדֵי מְרֻשָׁת לְרֻשׁוֹת⁽²⁶⁾.

23) אמנם, לקמן (סי' שמש ס"ה ד"ה ואפילו בין) העיר על זה, שמדברי התוס' (עירובין דף, א) משמע שאיסור הוצאה מכרמלית לרשות הרבים קל יותר מהאיסור לטלטל פחות פחות מד' אמות ברשות הרבים, ואם כן אם הותר לטלטל ברשות הרבים פחות פחות מד' אמות, כל שכן שיהיה מותר להוציא מכרמלית לרשות הרבים, ונשאר בצ"ע.

24) היינו, כפי שביאר להלן (ס"ק לב) בשם הרוקח, שיעמוד כשגבו פונה אל החצר, ויורקנו מכתפיו.

25) ולהוציא את החפץ מזהבית אל הרחוב [שדינו ככרמלית] על ידי שני בני אדם, כשהאחד עומד בפנים ומושיט את החפץ לחוץ, והאחר עומד בחוץ ונטלו מיד הראשון. כתב בשעה"צ לקמן (סי' שמש ס"ק יד) שלדעת האבן העזר מותר לעשות כן, כיון שהראשון אינו עושה אלא עקירה בלבד והשני אינו עושה אלא הנחה בלבד, אולם לדעת הבית מאיר, אסור הדבר אף באופן זה. 26) אמנם, לגבי הוצאת ספר תורה מרשות היחיד לכרמלית על ידי נכרי, כתב לקמן (סי' שמש ס"ק יג) בשם הט"ז שאסור, אכן, בביה"ל שם (ד"ה וליחננו) כתב שלפי הא"ר מותר לעשות כן.

[משנ"ב ס"ק יח]

שְׂצִרְיָהּ בְּרַקָּא לִישָׁב בֵּינֵי-יָם⁽²⁷⁾ אוּ לְהַנִּיחַ הַתַּפְּסָן עַל-גַּבִּי קַרְקָע⁽²⁸⁾ וכו', מְשִׁיבֵיהָ עַל-יְדֵי אֶחָד⁽²⁹⁾.

27) ודעה זו, כתב בשעה"צ לקמן (סי' שמש ס"ק יח) שדחוקה קצת, שהרי מעין המקור לחדש חומרא כו, אף אם היא רק מדרבנן. ולענין שהייה בין אכילת שני חצאי כוית של איסור יותר משמנור כדי אכילת פרס כדי שלא להתחייב על האכילה, כתב בשו"ת שנות חיים (סי' קמנ) שנראה שאין הדבר נחשב כהפסק בין האכילות, הואיל ולא נעשה אלא כדי שלא להתחייב. והביא ראיה לדבריו משיטת רבינו ירוחם הנזכרת כאן, שכשכונת העומד היא רק כדי שלא ייחשב כמי שהעביר ד' אמות בבת אחת, אין העמידה נחשבת כהפסק.

אכן, במשנ"ב לקמן (סי' תריח ס"ק יט) מבואר ששהייה זו נחשבת כהפסק לגבי אכילת חולה ביום הכפורים, וכן כתב הגר"ש אויערבך (שו"ת מנחת שלמה ח"א סי' בא אות ב), שלכאורה דין ההפסק שבין האמילות הוא כדין ישיבה בינתיים שנחשבת הפסק. והוסיף, שהפסד על אכילה בשיעור יותר מכדי אכילת פרס אינו משום הפסק, שהרי אם עבר מתחילת אכילה עד סופה יותר משיעור כדי אכילת פרס אין חייבים על אכילה זו, גם אם אכילתו היתה בלא הפסק כלל.

28) והחזו"א (או"ח סי' סב ס"ק ד) הסתפק, אם הנחה על הארץ לצורך כיתוף נחשבת כהנחה או לא.

29) אמנם, לפי הדעה הנזכרת בשו"ע לקמן (סי' שמש ס"ג), שאין לטלטל פחות פחות מד' אמות על ידי כמה בני אדם כשאין צורך בכך, כתב המשנ"ב שם (ס"ק יב), שאף מי שהותר לו לטלטל פחות פחות מד' אמות, לא יעשה זאת על ידי כמה אנשים,

